

הנחיות לעבודת התזה

כתיבת תזה היא מאמץ משותף הדורש השקעה רבה מצד כולנו השותפים למלאכה: המנחים, הסטודנטים, ומעריכי העבודה השונים, כל אחת ואחד בתפקידם במחקר. לכן נדרשת מחשבה רבה בתכנון נכון של המחקר ויחסי העבודה במהלכו. הסכמה בין סטודנט/ית¹ לבין מנחה² על עצם ההנחיה מהווה התחייבות הדדית לעבודה בצוותא שתימשך חודשים ארוכים ולכן מאוד רצוי שתעשה בכובד ראש, בכנות, מתוך תוכנית עבודה מוקפדת ובהתבסס על כבוד הדדי. יחסי הנחיה דורשים יצירה של אמון והתחשבות הדדיים בין המונחה/ית לבין המנחה באופן פורמלי ובעיקר בלתי-פורמלי.

מטרת ההנחיות כאן היא להגדיר את ההליך הכולל להכנת תזה עבור סטודנטים לתואר שני. ההנחיות מתייחסות לכל שלבי העבודה, מרגע בחירת המנחה ועריכת ההסכם בינו לבין הסטודנט/ית, ועד לסיום הליך השיפוט של התזה וקבלת הציון, וגם לאחר שלב זה, לשאלת המשך העבודה עם תוצרי המחקר (מחקר המשך, כתיבת מאמר, פרק או פרסום אחר).

הוראות האוניברסיטה מכוונות שמשך העבודה הכוללת על התזה, לפי השלבים שיפורטו להלן, לא יעלה על שנה אחת, ורצוי מאוד שיתייים עד סוף שנת הלימודים השנייה של הסטודנט/ית. חשוב לזכור נקודה זו בעת בחירת הנושא ותכנון המחקר, וכמובן בכל השלבים השונים עם התקדמות המחקר בזמן. לוח הזמנים עליו יוחלט בעת כתיבת ההצעה הינו מחייב.

פירוט שלבי העבודה השונים

א. יצירת קשר והכנה של הצעת התזה

1. **הצגת תחומי העניין וההתמחות המקצועיים של חברי סגל המחלקה בפני הסטודנטים** - הצגה כזו יכולה למצוא את ביטוייה במגוון צורות ובהן פרסום באתר הבית של המרצים, יידוע במהלך הקורסים, והצגה יזומה של המרצים בפני תלמידי המגמות השונות בשנה א' של התואר השני.
2. פניה של סטודנט/ית אל חבר/ת סגל בכיר מהמחלקה בבקשה להנחיה, תתכן גם פניה של מרצה אל סטודנט/ית בניסיון לעניין אותם להצטרף למחקר בנושא מסוים. במידה וישנה הסכמה ראשונית ביניהם, המנחה והסטודנט/ית יגבשו ביחד את נושא המחקר הספציפי ומטרותיו. בשלב זה תיתכן הצעה של המנחה לצירוף מנחה נוסף, מסגל המחלקה או ממוסד אקדמי אחר, שעומד בתנאי ההנחיה של האוניברסיטה.
3. **גיבוש שאלת מחקר, אוכלוסיית המחקר, מתודולוגיה ואסטרטגיית מחקר** - רצוי שנושא המחקר והמתודולוגיה יהיו מתחום העניין וההתמחות של המנחה, וכאלו המאפשרים לסטודנט/ית להתעמק ולחקור בהם. בנוסף, רצוי שנושא המחקר יהיה מתחום העיסוק של הקרימינולוגיה במובנה הרחב ותחום העיסוק של סגל המחלקה.

¹ בכל מקום בו הניסוח הוא בלשון זכר מטעמי נוחות, הכוונה לנשים וגברים כאחד
² מנחה – בכל מקום בו הניסוח ביחיד הכוונה כמובן גם לשני מנחים במקרה של הנחייה משותפת

4. **כתיבת הצעת המחקר על ידי הסטודנט/ית והגשתה** - בטרם כתיבת ההצעה מומלץ לסטודנט/ית לקרוא את ההוראות לכתיבת הצעת מחקר המופיעים **בטופס הצעת תוכנית מחקר** של בית הספר ללימודים מתקדמים ואת פירוט הקריטריונים להערכת הצעה לתזה (ר' נספח), על מנת שהכתיבה תענה עליהם ככל שניתן. במהלך הכתיבה צפויה התכתבות הדדית בין התלמיד/ה למנחה עד לגיבוש הנוסח הסופי של ההצעה, והיא דורשת סבלנות הדדית. ההתכתבות תיעשה באופן אלקטרוני - קובץ המועבר בדוא"ל בצד תכתובת. פורמט שם קובץ מומלץ, שמאפשר מעקב יעיל למנחה, ואחר כך גם למזכירות [הצעת מחקר לתזה] - [שם התלמיד] - [תאריך]. במהלך ההתכתבות הסטודנט/ית יעדכנו את התאריך בהתאמה וכך יישמר תיעוד של כל שלבי ההתקדמות של הכתיבה. כמו כן, במהלך ההתכתבות הסטודנט/ית אחראיים לסמן בברור על הקובץ החדש כל שינוי שנעשה מנוסח ההצעה הקודם (תוך שימוש בפונקציית "עקוב אחר שינויים" בתוכנת Word) ולציין את השינויים במכתב נלווה, למען הקל על בדיקת הנוסח המעודכן.
5. בשלב זה המנחה יכול/ה, מסיבות מקצועיות שונות, להחליט על הפסקת ההנחיה. גם הסטודנט/ית יכולים, בשלב זה, לבקש להפסיק את כתיבת ההצעה ו/או את ההנחיה, אך זאת בכפוף למילוי ולחתימה של **טופס בקשה לשינוי מנחה** ובחתימת המנחה הקודם והמנחה החדש. זאת, פרט למקרה בו בחרו הסטודנט/ית לעבור למסלול לימודים ללא תזה. בכל מקרה, ההחלטה להפסיק את ההנחיה תיעשה בשיחה אישית, ככל שניתן, בין מנחה העבודה לבין הסטודנט/ית.

ב. הגשה ושיפוט הצעת התזה

6. ההצעה תוגש לפי **כללי האוניברסיטה**.
7. הסטודנט/ית יגישו למזכירות המחלקה את הקבצים הבאים בפורמט Word:
- I. עותק אלקטרוני של הצעת התזה;
 - II. **טופס הצעת תכנית לעבודת המחקר** במסגרת הלימודים לקראת התואר השני (טופס של ביה"ס), חתום על ידי הסטודנט/ית המגישה ועל ידי המנחה.
 - III. **טופס הצהרת סטודנט**, חתום על ידי הסטודנט/ית המגישה ועל ידי המנחה;
 - IV. **אוגדן טפסים לוועדת אתיקה**, חתום על ידי הסטודנט/ית והמנחה.
8. שופט/ת ההצעה, חבר/ת סגל בכיר מהמחלקה אשר יוסכם בין המנחה לבין יו"ר הוועדה המחלקתית ללימודים מתקדמים, יעריכו את ההצעה על גבי הטופס חוות דעת על הצעת מחקר לתואר שני. הערכת השופט/ת את ההצעה והמלצתם לגבי תנאי אישורה (ללא תיקון, תיקון באחריות המנחה, תיקון עם שיפוט נוסף, דחיית ההצעה) תועבר למזכירות שתעביר עותקים למנחה ולסטודנט/ית. באחריות המנחה להדריך את הסטודנט/ית בתכנון התיקון הנדרש.
9. במקביל לכך, ועדת האתיקה תדון בהצעה ותעביר את המלצותיה ובקשותיה לתיקון ההצעה בהתאם. התיקון יתבצע בתיאום עם המנחה ובאישורו.
10. לאחר ביצוע התיקונים הסטודנט/ית יגישו למזכירות את טופס **טבלת תיקונים להצעת מחקר** חתום על ידם ועל ידי המנחה בצירוף הצעת תזה מעודכנת.

11. במידה והצעת המחקר נדחתה, יוכלו הסטודנט/ית, באישור המנחה בלבד, לערער על החלטה זו בפני יו"ר הוועדה ללימודים מתקדמים במחלקה ויצרפו לבקשתם הסבר מנומק וחוות דעת של המנחה.
12. במידה וערעור הסטודנט/ית לא התקבל ודחיית ההצעה היא סופית, יוכלו הסטודנט/ית, באישור המנחה, להגיש הצעת מחקר אחרת, או לחילופין, לבחור לבקש מנחה אחר ונושא אחר למחקר. במקרה זה יחתמו הסטודנט/ית על טופס בקשה לשינוי מנחה ויחתמו על גבי הטופס הן את המנחה הראשון והן את המנחה החדש.
13. במידה ונדרשת בדיקה נוספת של הצעת המחקר המתקנת על ידי השופט/ת, יגישו הסטודנט/ים את ההצעה המתוקנת בליווי טבלת תיקונים להצעת מחקר שנעשו בהתאם להערות השופט/ת. במקרה בו הערה מסוימת לא התקבלה על ידי הסטודנט/ית, עליהם לנמק היטב את הסיבה לכך.
14. בסיום הליך השיפוט הפנימי במחלקה ההצעה מועברת לאישור בית הספר ללימודים מתקדמים. מכתב המאשר את ההצעה ישלח אל הסטודנט/ית ישירות מבית הספר ללימודים מתקדמים.

ג. הרצת המחקר וכתובת התזה

15. רק לאחר אישור ההצעה על ידי ועדת האתיקה המחלקתית ועל ידי השופט/ת רשאים הסטודנטים לגשת לביצוע המחקר בפועל. הסטודנט/ית ידווחו למנחה באופן שוטף על התקדמותם במחקר ועל עיכובים או מכשולים בלתי-צפויים בביצועו, ויבקשו אישור לכל שינוי שיידרש בתוכנית העבודה. במידה ונדרש שינוי באופן העברת המחקר, הסטודנט/ית יבקשו לכך אישור מוועדת האתיקה.
16. עם סיום "הרצת" המחקר, הסטודנט/ית ינתחו את ממצאי המחקר בהדרכת המנחה ויכתבו את דו"ח המחקר הסופי (תזה). במידה והוחלט על הגשת מאמר כתחליף לתזה, הדבר יעשה בהתאם להנחיות האוניברסיטה.
17. תהליך כתיבת התזה צפוי להימשך פרק זמן לא קצר ולכלול, שוב, "התכתבות" ענפה בין הסטודנט/ית לבין המנחה. כללי ההתכתבות יהיו זהים לכללי ההתכתבות בעת הגשת ההצעה מבחינת מעקב אחר שינויים, דיווח על התיקונים והשינויים שבוצעו וגם נתינת שם לקובץ הכולל את שם התלמיד/ה, מהות הקובץ ותאריך עדכני. גם בשלב זה מומלץ לגלות סבלנות והתחשבות הדדית.

ד. שיפוט התזה

18. בדרך כלל שופט/ת התזה יהיו מי ששפטו את ההצעה.
19. התזה תוגש לשיפוט בגרסה אלקטרונית.
20. במהלך ההגנה על התזה הסטודנט/ית יתבקשו להציג בקצרה את עיקרי המחקר ותרומו. הסטודנט/ית יידרשו להפגין בקיאות בתכני העבודה, במתודולוגיה ובתרומתה הייחודית.

21. במידה ויידרשו תיקונים לתזה, הם יבוצעו על ידי הסטודנט/ית בהדרכת המנחה. **הסטודנט/ית לא יפנו לשופט/ת באופן ישיר ולא יסתייעו במ בביצוע התיקונים.** במידה ונדרשת הבהרה של הנדרש לתיקון, באחריות המנחה לקבלה מהשופט/ת ולהעבירה לסטודנט/ית.
22. הסטודנט/ית יגישו את הנוסח המתוקן עם מכתב נלווה בו יפורטו התיקונים וכן אישור המנחה לביצוע התיקון לשביעות רצונה.
23. הציון ייקבע לאחר ההגנה על התזה והוא ישקלל את איכות העבודה הכוללת של הסטודנט/ית ואת תהליך ההגנה. במידה ונדרשת קריאה נוספת של התזה המתוקנת על ידי השופט/ת, אזי רק לאחר קריאה זו ייקבע הציון על ידי השופט/ת והמנחה בצוותא. לא תתקיים הגנה נוספת על התזה המתוקנת.

ה. לאחר אישור התזה

24. לאחר אישור סופי של התזה, כמוסכם מראש, כל פרסום של ממצאי המחקר או חלק מהם ייעשה בשיתוף פעולה מרבי, ככל שניתן, בין המנחה לבין הסטודנט/ית. במידה ומחקר התזה הוא חלק ממחקר רחב יותר של המנחה אליו הצטרפו הסטודנט/ית, רשאי/ת המנחה לפרסם את המחקר הרחב גם ללא הסטודנט/ית, אולם מצופה מהם לאזכר את תרומת הסטודנט/ית במקום כלשהו בפרסום. בכל מקרה אחר פרסום המחקר ייעשה באופן משותף, אלא אם מי מהם ויתר/ה על זכות זו.

נספח: קריטריונים להערכה של הצעת מחקר

סטודנט/ית יקר/ה,

הסעיפים המפורטים להלן יסייעו לך בכתובת ההצעה לפי דרישות המחלקה. טרם ההגשה, אנא וודא/י כי ההצעה המוגשת עומדת בכל אחד מקריטריונים אלה.

מבנה וסגנון

ההצעה אינה עולה על עשרה עמודים (לא כולל רשימת המקורות ונספחים)
עמוד השער כולל את שם העבודה גם באנגלית
קיים תוכן עניינים
העמודים ממוספרים
מבנה ההצעה תיקני וכולל את כל החלקים הנדרשים
קיימת חלוקה לפרקים עם כותרות ראשיות ומשניות המשקפות את המבנה
קיים פרק נפרד המגדיר את מטרת ההצעה ותרומתה
קיים פתיח להצעה המציג את נושא הצעת המחקר
קיים לוח זמנים משוער (כנספח)
כלי המחקר המלאים מופיעים בגוף ההצעה או בנספחים
רשימת המקורות כתובה על פי כללי ה-APA (פורמט אחר דורש הצדקה)
השפה תקינה (תחביר, דקדוק, ניסוח) ומתאימה לרמה של תואר שני

תוכן

המסגרת התיאורטית של המחקר ברורה
סקירת הספרות רלוונטית לנושא העבודה
סקירת הספרות עדכנית
סקירת הספרות משלבת בין תיאוריה למחקר

מטרת המחקר ברורה
רציונל המחקר ברור ומספק
השערות* ושאלות המחקר מבוססות ונגזרות מסקירת הספרות שהובאה בהצעה
קיים רצף לוגי בין השערות המחקר*, שאלותיו ושיטת המחקר המוצעת
השערות המחקר ניתנות להפרכה*

מתודולוגיה

מערך המחקר מתאים לשאלת המחקר ולבדיקת השערותיו*
כלי המחקר בהם ייעשה שימוש הם תקפים
כלי המחקר בהם ייעשה שימוש מתאימים לשאלה הנבדקת
כלי המחקר בהם ייעשה שימוש מתאימים לאוכלוסייה הנבדקת
תרגום כלי המחקר נעשה כהלכה והכלים מתאימים לאוכלוסייה הישראלית (אם רלוונטי)
דווחו הנתונים הפסיכומטריים של השאלונים (אם יש כאלה) בהם ייעשה שימוש
קיימת הצדקה תיאורטית לכל אחד מכלי המחקר
למחקר איכותני בלבד : האסטרטגיה המחקרית מוגדרת וברורה
אוכלוסיית המחקר שתיבדק מתאימה לשאלות המחקר
גודל המדגם מתאים (לא גדול ולא קטן מדי)

*למעט השערות במחקר איכותני